

Hogescholen richten Coöperatie Kennisontwikkeling Vaktherapieën op

Een coöperatie? Waarom? Wat gaat die doen, dan?

Een aantal hogescholen heeft een samenwerkingsverband opgericht, de Coöperatie KenVaK. Een coöperatie? Is dat niet meer iets voor melkproducenten op het Friese platteland? Wat wil die coöperatie? Wat heeft de beroepsgroep eraan, de individuele vaktherapeut? Een gesprek met **Susan van Hooren**, lector Kennisontwikkeling Vaktherapieën over bedreigingen voor het vak, fundamenteel onderzoek en optimisme. “Bundeling van krachten is noodzakelijk, maar het specifieke is ook belangrijk.”

Jules Coenegracht

Zijn vaktherapeuten eigenwijze donders? Je zou het bijna denken als je leest wat Luuk Sietsma en Kees van den Bos in het februarinummer van dit tijdschrift schreven naar aanleiding van de ontwikkeling van de zogeheten *Generieke module Vaktherapieën* die nu vrijwel voltooid is. “De ontwikkeling van de Generieke module Vaktherapieën”, schreven zij, “leidt een nieuwe fase in het bestaan van de vaktherapeutische beroepen in: de fase van verbinding. Vaktherapeuten zijn gewend zich te (willen) onderscheiden van andere vaktherapeuten. In de generieke module komt de nadruk te liggen op het gemeenschappelijke en dat roept in de

uit de lucht vallen, maar gaat terug tot 2015 – een belangrijk jaar voor de vaktherapie.

‘Het ontbreekt aan bewijs voor de effectiviteit van vaktherapie’

Want in dat jaar publiceerde het Zorginstituut Nederland het rapport *Vaktherapie en dagbesteding in de geneeskundige GGZ*. Daarin werd onder meer het volgende gesteld. Eén: het ontbreekt aan bewijs voor de effectiviteit van vaktherapie als ondersteunende behandeling van psychische stoornissen. Twee: de klassieke vormen van vaktherapie kunnen *voorlopig* als onderdeel

Vaktherapieën. En vier: uiteindelijk zal het Zorginstituut over vijf jaar alsnog uitspraak doen over de vraag of er voldoende vertrouwen is dat vaktherapie leidt tot relevante meerwaarde voor de verzekerde in vergelijking met behandeling zonder vaktherapie. Eerste moment van peiling is in 2018 nadat de Generieke module Vaktherapieën is opgeleverd.

“Fors.” Zo kenschetst dr. Susan van Hooren, lector Kennisontwikkeling Vaktherapieën, de uitspraken van het Zorginstituut. “Het is een forse opdracht die we hebben gekregen. Maar ik zie dat sinds het verschijnen van dat rapport veel energie is losgekomen, dat het veel dynamiek heeft gecreëerd. Eerst misschien wat ongecoördineerd, maar geleidelijk is er meer lijn in gekomen. We staan paraat, we streven samen naar één doel. Dat ervaar ik als positief. Er zijn veel goede initiatieven. De generieke module is opgesteld. Die is ook voorgelegd aan huisartsen, psychiateren en psychologen. Op die manier krijgen zij een beter beeld van wat vaktherapie precies is en wat het kan bijdragen. Ook hebben de verschillende

“We staan paraat, we streven samen naar één doel”

vaktherapeutische gemeenschap uiteenlopende reacties op. De Generieke module gaat over: het over de eigen grenzen heen kunnen kijken om elkaar te ontmoeten waar we met elkaar overeenstemmen.” De ontwikkeling van die generieke module kwam niet

van het basispakket worden blijven toegepast. Drie: ook de beroepsgroep onderschrijft de urgentie om meer onderzoek te doen naar de effectiviteit van vaktherapieën. Een blijk van professionalisering van vaktherapie is de ontwikkeling van een Generieke module

lectoren en onderzoeksgroepen een gezamenlijke onderzoeksagenda opgesteld.”

Metingen aan het lijf

Vaktherapeutisch onderzoek is doorgaans praktijkgericht. Op de website van het lectoraat KenVaK staat bijvoorbeeld: “Kenmerkend aan het onderzoek is dat elk onderzoeksproject is veranderd bij instellingen uit het werkveld en de vraagstelling in co-creatie wordt ontwikkeld.” De vraag is: heeft het vakgebied – mede in het licht van de uitspraken van het Zorginstituut – niet juist ook behoefte aan fundamenteel wetenschappelijk onderzoek? Susan van Hooren: “Ja, absoluut, die behoefte is er. Zeker als het gaat over de werkingsmechanismen. Bij werkvormen binnen de beeldende therapie bijvoorbeeld wordt gezegd dat bepaalde materialen appelwaarde hebben waardoor bepaalde emoties, bepaalde gevoelens opgewekt kunnen worden. Maar hoe werkt dat dan precies? Kunnen we dat meetbaar maken? Kunnen we de aannames die er zijn toetsen?” Vanuit het lectoraat wordt eraan gewerkt die wer-

Susan van Hooren.

kingsmechanismen beter zichtbaar te krijgen. Zo is er in samenwerking met biometristen een project ontwikkeld waarin gekeken wordt naar de vraag: kunnen tijdens vaktherapeutische werkvormen metingen gedaan worden aan het lijf? Kan bijvoorbeeld geconstateerd worden dat de hartslag hoger wordt als een bepaalde werkvorm wordt uitgevoerd om een emotie teweeg te brengen? Van Hooren: “Nu wordt in het onderzoek naar de therapie erg de

nadruk gelegd op de beleving: hoe ervaar je dat? Dat moet ook blijven, maar het zou mooi zijn als we juist ook wat harde maten in handen hebben. We zijn bezig met een aantal projecten waarin we met behulp van EEG kijken naar de effecten van beeldende werkvormen. Wat gebeurt er in de hersenen, gebeurt er iets anders in het brein wanneer gewerkt wordt met materialen die een andere appelwaarde hebben? Op onderzoeksgebied werken we samen

met universiteiten – niet alleen nationaal, maar ook internationaal.” Het is belangrijk die algemene onderzoeksagenda te koppelen aan ideeën vanuit de beroepsverenigingen, zodat goed kan worden aangesloten bij de praktijkbehoefte en de mogelijkheden in de praktijk, vindt Van Hooren. “Bundeling van krachten is noodzakelijk, maar het specifieke is ook belangrijk. Dat hoeft niet tegenstrijdig te zijn, dat hoeft elkaar niet te bijten. Binnen de beroepsgroepen heb je te maken met verschillende inhouden. Inhouden verschillen per discipline, maar dat geldt evengoed als het gaat om doelgroepen. Jongeren zullen een andere aanpak nodig hebben dan mensen in een relatietherapie. Verschillende disciplines hebben een bepaalde mate van eigenheid die in onderzoek van belang is. Daarin wil je het specifieke te pakken krijgen. Je wil bijvoorbeeld een specifieke dramatherapeutische techniek toegepast bij kinderen met taal- of spraakproblemen kunnen uitpluizen: dramatherapeuten zien dagelijks de effecten, maar hoe kunnen we dat ook voor anderen transparant maken en hoe werkt dat precies?”

De coöperatie

Terug naar de nieuwe coöperatie, de Coöperatie KenVaK, opgericht door Zuyd Hogeschool, Hogeschool Utrecht,

lectoraat is Zuyd Hogeschool de voorer en heeft de regie. Maar er zitten zeven hogescholen aan tafel en je voelt: er is een disbalans. Door de regie centraal neer te leggen bij de deelnemende hogescholen, creëer je gezamenlijke regie en eigenaarschap. De coöperatie is een basis voor nieuwe activiteiten, nieuwe initiatieven kunnen neergelegd

“Ik zie veel mogelijkheden en kansen”

worden bij de coöperatie. Ook andere partijen kunnen aansluiten: een universiteit, een praktijk voor vaktherapie, een ggz-instelling. Het is nadrukkelijk een netwerkorganisatie. Een coöperatie is dan een rechtsvorm waarin je die samenwerking laagdrempelig kunt vormgeven.” Niet onbelangrijk om te vermelden: de oprichting van een samenwerkingsverband was ook een vereiste van Zuyd Hogeschool om door te gaan met het kennisdomein vaktherapie. “Toen het nog niet duidelijk was dat het zou lukken met de coöperatie, heeft het lectoraat een visitatie gehad. Daarin werd toen aangegeven: ‘jullie hebben met weinig mensen veel activiteiten ontplooid. Dat moet gewoon doorgaan, het is zo van belang voor het beroepenveld dat de kennisontwikkeling en het netwerk dat is opgebouwd blijft bestaan.’ Ook dat maakt dat ik heel blij

“Door de regie centraal neer te leggen bij de deelnemende hogescholen, creëer je gezamenlijke regie en eigenaarschap”

de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en Stenden Hogeschool. Inmiddels hebben ook Codarts Hogeschool voor de Kunsten en de Hogeschool Leiden zich bij het samenwerkingsverband aangesloten; met ArteZ hogeschool voor de kunsten zijn op het moment van schrijven de gesprekken gaande. De vraag is: wat voegt deze coöperatie toe? Ook binnen het lectoraat KenVaK werken hogescholen al samen. “De coöperatie voegt iets heel belangrijks toe”, zegt Susan van Hooren. “In het

ben dat we de coöperatie hebben kunnen realiseren.”

De individuele vaktherapeut

Juist door de kennisontwikkeling waar aan binnen de coöperatie gewerkt wordt, krijgen individuele vaktherapeuten in de praktijk handvatten waarmee ze evidence-based kunnen gaan handelen, zegt Van Hooren. “Ik denk dat dat heel belangrijk is voor de ontwikkeling van het beroep. Er wordt op heel veel manieren gewerkt door vaktherapeuten.

Sommige dingen werken heel goed – bij bepaalde mensen. Sommige dingen werken niet zo goed – bij bepaalde mensen. Wanneer werkt iets, wanneer werkt het niet? En wat is het dan precies wat werkt? Als we daarop meer zicht krijgen, is dat heel mooie informatie om naar de praktijk kenbaar te maken. Daarbij vind ik het belangrijk

dat we dat niet op een paternalistische of maternalistische manier doen, maar echt in co-creatie.”

Vertrouwen

Van nature een optimist is Susan van Hooren ook over de toekomst van het vakgebied optimistisch. “Ik zie veel mogelijkheden en kansen. Van oudsher is vaktherapie vaak intramuraal binnen de ggz actief. Maar er liggen kansen in andere domeinen en andere omgevingen. In de directe leefomgeving van patiënten bijvoorbeeld – die trend zie je in de gehele gezondheidszorg. De ouderenzorg biedt kansen voor muziektherapie, voor dans, voor drama. Denk aan de somatische zorg, aan mensen met oncologische problematiek: mensen die moeite hebben met aanpassing, met verwerking. Interdisciplinair liggen er kansen. Niet alleen interdisciplinair binnen ons eigen vakgebied, maar ook in de samenwerking met andere vakgebieden, met psychologen, met fysiotherapeuten. De verschillende therapieën kunnen complementair werken.” Ook de uitdaging die het Zorginstituut heeft neergelegd, beziet Susan van Hooren met optimisme. “Het is een flinke target die we hebben, maar ik heb wel vertrouwen. Enerzijds vanuit de energie die ontstaan is in de praktijk, binnen de hogescholen, vanuit het onderzoek. Maar ook vanuit de FVB is er een terugkoppeling aan het Zorginstituut gegeven over de activiteiten die we met praktijk, hogescholen en onderzoekers het eerste jaar hebben ontplooid. We hebben laten zien hoe we samenwerken met de universiteiten.

We hebben laten zien dat we met de onderzoeksagenda aan de slag zijn gegaan en met de generieke module. We hebben een inventarisatie laten zien

van alle promotietrajecten die er lopen in Nederland. Daar hebben we een positieve reactie op ontvangen, dat hebben ze enthousiast ontvangen.

Desalniettemin moeten we niet verslapen, we moeten hier echt stevig de schouders onder blijven zetten.”

OPROEP

De redactie van het Tijdschrift voor vaktherapie zoekt

2 hoofdredactieleden

Wat biedt deelname aan de hoofdredactie van het Tijdschrift voor vaktherapie?

- Een leuke werkkring met vakgenoten
- Je levert een bijdrage aan het kennisveld van vaktherapie
- Je denkt mee over recente ontwikkelingen en trends binnen het vakgebied
- Jouw netwerk binnen en buiten het werkveld vergroot zich door samenwerking binnen de redactie en met vakgenoten, auteurs en adviseurs van de redactie
- Registratiepunten voor het Register Vaktherapie (zie www.registervaktherapie.nl)

Hoofdredactietaken voor de twee leden die we zoeken

- Inhoud van het Tijdschrift mede vormgeven
- Eindredactie van rubrieken
- Drukproeven nakijken
- Beoordelen van ingezonden (onderzoeks)artikelen
- Redigeren van ingezonden (onderzoeks)artikelen
- Begeleiding bieden aan auteurs: van tekstopzet tot volwaardig, publiceerbaar artikel, interview, column;
- In deze trajecten werk je samen met co-redacteuren en een eindredacteur
- Deelname aan 4 hoofdredactievergaderingen, 4 redactievergaderingen, 1 beleidsvergadering en een dag deskundigheidsbevordering per jaar (op zaterdagen of door-de-week in de avonden bij de FVB in Utrecht)

Profiel – Je herkent jezelf in de volgende punten:

- Je bent een vaktherapeut met ervaring in de praktijk of je hebt affiniteit en ervaring met onderzoek en je bent in staat onderzoeksartikelen te beoordelen op inhoudelijke aspecten (onderzoeksmethode, dataverzameling, analyse en dergelijke).
- Je hebt een goede beheersing van de Nederlandse taal
- Je hebt affiniteit met het werken met teksten
- Je hebt tijd om te redigeren en deel te nemen aan redactievergaderingen
- Commitment voor minimaal 1 jaar (= 4 edities)

Het gaat om een vrijwilligersfunctie met een bijpassende vrijwilligersvergoeding. Ervaren redactieleden werken je in. De tijdsinvestering is gemiddeld 20 uur per maand, inclusief vergaderingen. Herken je jezelf in het profiel en heb je belangstelling? Dan kun je reageren door je motivatie en cv te mailen aan tijdschrift@vaktherapie.nl onder vermelding van 'Hoofdredacteur gezocht'.